

تحولات ساختاری حوزه ستادی استعداد‌های درخشان

سی‌امین جلسه هیئت امنای «سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان» با فاصله یک سال از جلسه قبلی در تاریخ ۲۳ دی ماه ۱۳۸۹ تشکیل شد. ریاست این جلسه را دکتر حاجی بابایی، وزیر آموزش و پرورش دولت دهم بر عهده داشت. نگاهی به مصوبات این جلسه حاکی از جدیت اعضای هیئت امنای برای اتخاذ تصمیم کلان برای ادامه فعالیت‌های سمپاد است؛ به نحوی که در اولین مصوبه جلسه، صحبت از تشکیل کمیسیون دائمی هیئت امنای به میان آمده است. اما تنها چهار روز بعد و در یکصد و چهل و پنجمین جلسه شورای عالی اداری، تصمیماتی در بالاترین سطوح کشور اتخاذ شد که معنایی مشخص داشتند: جلسه چند روز قبل، آخرین نشست هیئت امنای سازمانی بود که دیگر وجود نداشت.

مصوبه ادغام

«مرکز ملی پرورش استعداد‌های درخشان و دانش‌پژوهان جوان» وابسته به وزارت آموزش و پرورش، بر اساس مصوبه مورخ ۸۹/۱۰/۲۷ شورای عالی اداری، با ادغام «سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان» و «باشگاه دانش‌پژوهان جوان» به وجود آمده است. در بند ۱ تصمیم‌نامه شماره ۲۰۶/۵۸۱ مورخ ۱۳۹۰/۱/۱۷ که از سوی رئیس‌جمهور و رئیس شورای عالی اداری جهت اجرا به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ شده، آمده است: «سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان و باشگاه دانش‌پژوهان جوان وابسته به وزارت آموزش و پرورش با کلیه منابع، نیروی انسانی، امکانات، تجهیزات و تعهدات با یکدیگر ادغام و عنوان آن به «مرکز ملی پرورش استعداد‌های درخشان و دانش‌پژوهان جوان» تغییر می‌یابد.»

تغییرات در عمل

در متن تصمیم‌نامه شورای عالی اداری، به «ادغام» دو مجموعه و «تغییر عنوان» آنها اشاره شده

است. اما آنچه عملاً متعاقب ابلاغ این تصمیم‌نامه به وقوع پیوست ابعاد کلان دیگری هم داشته است. از مهم‌ترین این تبعات می‌شود به موارد زیر اشاره کرد:

(۱) ادغام سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان و باشگاه دانش‌پژوهان جوان، با حفظ منابع، نیروی انسانی، اهداف، وظایف و تعهدات این دو مجموعه؛

از مجموعه تغییراتی که در حوزه ستادی استعدادهای درخشان به وقوع پیوست، تنها قسمت «ادغام» مستند به مصوبه شورای عالی اداری بود که البته آن هم به درستی اجراء نشد؛ چرا که ادغام این دو مجموعه در عمل همراه شد با تعدیل نیروی انسانی و جابه‌جایی و محدودیت منابع از جمله فضای فیزیکی.

در ضمن بر اساس تبصره ذیل بند ۱ این تصمیم‌نامه، مجموعه اهداف، شرح وظایف و تشکیلات مرکز ملی پرورش استعدادهای درخشان و دانش‌پژوهان جوان باید طی مدت ۳ ماه توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه و به تأیید معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور می‌رسید. با وجود گذشت بیش از سه سال از ابلاغ تصمیم‌نامه، تا کنون این امر محقق نشده است.

این ادغام دارای یک بعد پنهان اما پراهمیت نیز بود و آن عبارت است از تنزل سطح سازمانی واحدهای ستادی متولی امور استعدادهای برتر در وزارت آموزش و پرورش از یک «سازمان» هم‌تراز با معاونت وزیر و یک «باشگاه» هم‌تراز با مشاورت وزیر به یک «مرکز».

(۲) انحلال هیئت امنای سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان و باشگاه دانش‌پژوهان جوان که هر کدام متشکل از چند وزیر، معاون رئیس جمهور، معاون وزیر و چند شخصیت علمی و دانشگاهی منصوب از سوی رئیس جمهور بودند؛

«سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان» بر اساس ماده واحده مصوب ۶۷/۳/۱۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی، سازمانی وابسته به وزارت آموزش و پرورش بود. بر مبنای اساسنامه این سازمان که در تاریخ ۶۷/۳/۲۲ به تصویب هیئت وزیران رسیده بود، ارکان این سازمان عبارت از هیئت امنای رئیس سازمان است. اعضای هیئت امنای سازمان عبارت بودند از: (۱) وزیر آموزش و پرورش (رئیس هیئت امنای)، (۲) وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛ (۳) رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی؛ (۴) رئیس سازمان صدا و سیما؛ (۵) رئیس سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی و (۶-۸) سه نفر از شخصیت‌های علمی و فرهنگی کشور با معرفی وزیر آموزش و پرورش و تأیید هیئت امنای که از سوی رئیس جمهور برای مدت ۵ سال منصوب می‌شوند.

همچنین «باشگاه دانش‌پژوهان جوان» بر مبنای اساسنامه مصوب ۷۳/۸/۱۰ شورای عالی انقلاب

فرهنگی، مؤسسه‌ای زیر نظر وزارت آموزش و پرورش بوده است. بر مبنای اساسنامه، ارکان باشگاه عبارت از هیئت امناء، رئیس باشگاه و شورای باشگاه بود. اعضای هیئت امنای باشگاه عبارت بودند از: (۱) وزیر آموزش و پرورش (رئیس هیئت امناء)؛ (۲) وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛ (۳) رئیس سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان؛ (۴-۱۱) هشت نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و معلمان صاحب صلاحیت و افراد صاحب نظر کشور با معرفی وزیر آموزش و پرورش و وزیر علوم، تحقیقات و فناوری که از سوی رئیس جمهور برای مدت ۴ سال منصوب می‌شوند.

رئیس سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان و باشگاه دانش‌پژوهان جوان، با تأیید اعضای هیئت امناء انتخاب و توسط وزیر برای مدت ۴ سال منصوب می‌شدند و در مجموعه وظایف آنها، مهم‌ترین وظیفه «اجرای مصوبات هیئت امناء» بیان شده بود. این در حالی است که رئیس مرکز ملی پرورش استعداد‌های درخشان و دانش‌پژوهان جوان با نظر وزیر آموزش و پرورش برای مدت نامعلوم انتخاب و منصوب می‌شود و در عمل باید سیاست‌های وزارتخانه آموزش و پرورش را اجرا نماید.

۳) واگذاری وظایف جدید برگزاری «بخش دانش‌آموزی جشنواره جوان خوارزمی» و نیز «طرح شناسایی و هدایت استعداد‌های برتر (شهاب)» به عهده مرکز جدیدالتأسیس:

در متن تصمیم‌نامه شورای عالی اداری، اشاره‌ای به واگذاری وظایف جدید به مرکز جدیدالتأسیس نشده است و تعیین اهداف و وظایف آن موکول به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش و تأیید معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور گردیده است. اما در عمل، از بدو شکل‌گیری مرکز و در حکم انتصاب اولین رئیس آن، انجام وظایف دبیرخانه بخش دانش‌آموزی جشنواره جوان خوارزمی و دبیرخانه ستاد اجرایی مرکزی طرح شناسایی و هدایت استعداد‌های برتر نیز، تنها بر اساس نظر وزیر وقت آموزش و پرورش به این مرکز واگذار شد.